

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Gjøvik 20.06.13

**HØRINGSUTTALELSE – ENDRINGER I PASIENT- OG
BRUKERRETTIGHETSLOVEN – RETT TIL BRUKERSTYRT PERSONLIG
ASSISTANSE (BPA)**

Gjøvikregionen ved helse- og omsorgsledergruppa i kommunene; Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten, Østre Toten og Gjøvik kommune vil med dette komme med våre synspunkter til forslaget om rettighetsbestemmelsen. Viser til brev datert 22.03.2013 vedr `Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven – rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)`.

Bakgrunn

Lovforslaget til rettighetsfesting av BPA i pasient- og brukerrettighetsloven er sendt ut på høring fra helse- og omsorgsdepartementet. Høringsfrist er 01.08.13. Hensikten med rettighetsfestingen er å oppnå større kommunal likhet med hensyn til hvem som får BPA, og at målsettingen om større valgfrihet og brukerinnflytelse oppnås.

Gjøvik Kommune

Søndre Land Kommune

Nordre Land Kommune

Østre Toten Kommune

1

Vestre Toten Kommune

Departementet ber særskilt om tilbakemelding på; 1. vurderingen av "stort behov", og på 2. behovet for særskilt overprøving fra fylkesmannen ved avslag på BPA innenfor intervallet 25-32 timer`.

Gjøvikregionen forutsetter at føringer og målsettinger slik det er beskrevet i Rundskrivene I-20/2000 og I-15/2005 videreføres. Intensjonen med ordningen må ivaretas. Det vil si å bidra til at den enkelte får et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for sin funksjonshemming, både i og utenfor hjemmet. Krav til brukerstyring og arbeidsledelse, eventuelt med noe hjelp, og øvrige vilkår må opprettholdes.

Vi mener at høringsnotatet har et for stort fokus på økonomiske og administrative forhold, og at det ikke berører viktige temaer som intensjonen med ordningen, vilkår som eksempel arbeidsledelse og brukers plikt til å administrere ordningen selv.

1. Vurdering av "Stort behov"

Gjøvikregionen ser at Departementet har tatt med seg forslag fra tidligere høring(2007) angående omfang av timer for utløsning av rettighet til BPA.

Gjøvikregionen mener at timetallet på 25-32 er av et slikt omfang at tjenesten kan organiseres gjennom en BPA ordning. Erfaringer har allikevel gitt oss eksempler på at 25 – 30 timer pr uke for enkelte kan være for lavt grunnlag til å få organisert en god ordning. Vi ser dette spesielt der brukeren har behov for noe fragmentert bistand gjennom dagen. I ordninger der bistanndsbehovet er noe spredt utover døgnet, ser vi ofte at timeantall bør ligge opp mot 45-50 timer for å få til en smidig BPA-ordning.

Gjøvikregionen mener det er variasjoner i den enkeltes behov og utmålte timeantall i det å organisere tjenester som en BPA ordning. Høringen skisserer at kommunen kan gi avslag på BPA dersom en kan dokumentere overfor Fylkesmannen at dette er et vesentlig dyrere tilbud enn det å gi ordinære tjenester. Vi forstår det slik at dette gjelder kun der timeutmålingen er under 32. I de tilfeller utmålingen er over 32 timer kan det ikke gis avslag på at tjenestene organiseres som BPA. Dette mener vi er urimelig. Kommunen må i første omgang vurdere om vilkår jf Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 jf. § 3-2 nr 6 bokstav b, samt rundskrivene I-20/2000 og I-15/2005 innfris. Deretter vurderer organiseringen opp mot økonomien før en kan gjøre vedtak på BPA. Vi mener at dette må gjelde uansett timeutmåling.

Gjøvikregionen er opptatt av at kriterier/krav til arbeidsledelse må komme tydeligere frem. Vi mener dette kriteriet er overordnet for å få suksess/gode og smidige ordninger. God

arbeidsledelse er avgjørende, og det er da viktig at den reelle brukerstyringen ivaretas ved at det tydeliggjøres kriterier for ledelse av ordningen BPA. Vi mener at vi har de best fungerende ordningene der bruker selv er arbeidsleder. Dersom bruker har behov for bistand til ledelse må det foreligge krav om nærhet til bruker, der brukerinteressen ivaretas.

2. Behovet for særskilt overprøving fra fylkesmannen ved avslag på BPA innenfor intervallet 25-32 timer.

Gjøvikregionen opplever i dag ingen høy søkning til BPA ordninger. Noe av bakgrunnen kan være at kommunens tjenester er godt nok utbygd slik at den tilfredsstillter brukergruppen som kan forventes å søke BPA. Vi opplever at flere av søkerne ikke er kjent med kravet til arbeidsledelse. Vi mener derfor at det må tydeliggjøres de krav og kriterier til organiseringen av ordningen slik at ikke søkere får falske forhåpninger. Det er ikke alltid søkerens ønske om BPA etterkommes, og det anses at det kan være gode grunner til dette. Jf økonomi/ organisering av ordinære tjenester, samt mulighet til å lage ordninger ut av få timer utmålt. I disse tilfellene ligger det allerede tilrette for at en eventuell klage videresendes til fylkesmannen for vurdering. Gjøvikregionen mener at det bør være nok med vanlig klageadgang selv for rettighetsbestemmelsen som gjelder mellom 25 og 32 timer.

Vår opplevelse er at det er svært individuelt hvordan timeantallet påvirker organiseringen av ordningen BPA.

Gjøvikregionen forstår forslaget slik at brukere med mer enn 32 timer uansett kostnad vil ha rett til BPA. Ved timer mellom 25 til 32 kan kommunen bare avstå fra å innfri rettigheten til BPA dersom tilbudet blir vesentlig dyrere. Dette må kommunen dokumentere. Dersom uenighet/klage må vedtak sendes Fylkesmannen til overprøving. Dette vil utvilsomt gi kommunene økt ressursbruk da dette er en oppgave som tidligere ikke har ligget til saksbehandlingen.

En slik økonomisk utredning/vurdering kan som regel ikke en saksbehandler innen helse - og omsorg foreta, da helse -og sosialfaglig personell vanligvis ikke innehar denne type kompetanse. Det medfører at andre tjenestoområder i kommunen, eksempel økonomiavdelingen må bistå i å gi reelle tall som legges til grunn og fremlegges Fylkesmannen i forbindelse med en eventuell overprøving.

Kommunene i Gjøvikregionen har til sammen hatt flere saker til vurdering hos Fylkesmannen, og oppfatningen er at det er svært få saker som omgjøres med bakgrunn i organisering av tjenestene, BPA versus ordinære tjenester, samt utmåling av timer til ordninger.

Vi forutsetter at avklaringer vedr arbeidslederrollen fortsatt ligger til grunn på tross av at "stort behov" er grunnlag for rettigheten til BPA. Gjøvikregionen mener det i nytt rundskriv eller forskrift må fremkomme tydelige kriterier/krav til arbeidslederrollen og organiseringen / administrasjon av BPA ordningen.

Øvrige områder regionen ønsker uttale seg om:

Praktisk bistand til opplæring

Gjøvikregionen mener å ha forstått at forutsetningen for BPA er at den praktiske bistanden ikke skal utøves av personell med fagkompetanse.

Vi er kritisk til at praktisk bistand i form av opplæring, er tenkt å innlemmes i BPA ordningen. Bakgrunnen for vårt syn er at våre kommuner stort sett har fagstillinger/fagpersoner som yter denne type tjeneste i dag, ofte kalt miljøarbeid eller tilrettelagte tjenester. Praktisk bistand i form av opplæring inneholder ofte kartlegging, vurdering og oppfølging av tiltak/prosedyrer som krever fagutdannet personell med kompetanse fra relevant høyskole eller fagutdanning/fagbrev. Vi er svært kritiske til det vi opplever som utvanning av nødvendig fagkompetanse innen tjenesteytingene til praktisk bistand i form av opplæring.

Dette jf at høringsnotatet tar hensyn til ikke å innlemme helsetjenester i ordningen med begrunnelse i at det er behov for personell med helsefaglig bakgrunn til å utøve bistanden.

Omfatting av støttekontakt i BPA ordninger:

Gjøvikregionen er av den oppfatning at timer til støttekontakt fortsatt bør legges til BPA ordningen. Forslaget om at timer til støttekontakt ikke må innlemmes i BPA med bakgrunn i økonomi, er en konkret tydeliggjøring som er anvendbar for saksbehandlingen i kommunen. Likevel ser vi at ved å unnlate utmålte støttekontakttimer i BPA-ordningene, vil flere av våre brukere få en lite smidig og hensiktsmessig organisering av sine tjenester. Dette mener vi

ikke er i tråd med intensjonen til bistand til en meningsfylt fritid, og anses lite helhetlig med tanke på brukerens samlede tjenester.

Ved å beholde muligheten til å innlemme støttekontakttimer i BPA-ordningene får brukerne ofte en mer smidig og fleksibel BPA-ordning.

Vi tolker at Departementet i Høringsnotatet pkt 8.1 side 28, foreslår at overflødige årsverk for eksempel kan benyttes til støttekontakt. Hva mener egentlig departementet med dette? At personell med ulik fagbakgrunn og som er blitt overflødige skal få tilbud om å jobbe som støttekontakt? Til hvilken avlønning og øvrige betingelser? Dette oppfatter vi som et useriøst og urealistisk forslag som viser mangelfull innsikt og respekt for fagutdannet personell i helse – og omsorgstjenesten.

Aldersgrense:

Gjøvikregionen er tilfreds med at det tenkes en øvre aldersgrense for organisering av tjenester gjennom BPA-ordning. Det jf at dette er en ordning der det å ha et aktivt og sosialt liv i utdanning/arbeidsaktiv livsperiode er førende.

Vi mener likevel at dersom en bruker har en godt fungerende BPA ordning, bør det legges tilrette for at ordningen kan beholdes så lenge det er grunnlag for det, selv etter fylte 67 år. Kommunene i Gjøvikregionen har erfaring med funksjonshemmede som trenger høyere omsorgsnivå inn mot alderdommen, og ser at det noen ganger kan være behov for høyere omsorgsnivå. Det med tanke på tilgjengelighet til medisinsk faglig bistand, som ofte følges av behov for bosituasjon med nærhet til tettere personaloppfølging.

Dette vil ikke si at vi mener kommunene skal kunne ta fra brukeren vedtak om BPA i en godt fungerende ordning når denne fyller 67 år.

Arbeidsledelse:

Kommunene i Gjøvikregionen ønsker en tydeliggjøring av kravet til arbeidsledelse. Det kjennes ofte vanskelig å vurdere temaet ledelse da det oppleves at det ikke foreligger tydelige kriterier for hva oppgaven arbeidsledelse i en BPA ordning innebærer. For eksempel ulike kognitive utfordringer hos en bruker.

Gjøvikregionen mener det må stilles krav til arbeidsledelse. For brukere over 18 år bør BPA ordningen i hovedsak kun videreføres der det er reell brukerstyring. BPA-ordning med fungerende arbeidsleder kan være egnet der familier har barn under 18 år som har nedsatt funksjonsevne, men det er behov for at foreldrenes rolle som arbeidsleder tydeliggjøres.

Ansettelse av assistenter:

Gjøvikregionen er opptatt av arbeidsforholdene til assistentene i BPA ordninger. Vi mener at det gjennom krav til arbeidsledelse bør være fokus på kriterier til ansettelse i en BPA ordning. Kommunene i Gjøvikregionen mener det må stilles krav til kompetanse og egnethet ved ansettelse av assistenter i en BPA ordning. Vår region har erfaringer med at BPA ordninger av ulike grunner opphører. Assistenten som da er fast ansatt må få tilbud om omplassering til annen stilling i kommunen. Dette kan for flere kommuner være utfordrende da arbeidsoppgaver for assistenter er vanskelig å oppdrive i faste stillinger, noe kommunene i Gjøvikregionen opplever.

Det er svært viktig at det allerede ved ansettelse av assistenter foretas grundig utvelgelse. I tillegg til brukermedvirkning må kommunen ha mulighet til å godkjenne ansettelsen med tanke på eventuelt behov for omplassering senere, samt foreta sjekking av referanser for å trygge både bruker og kommunen.

Gjøvikregionen ønsker et sterkere fokus på assistentrollen i BPA ordningene. BPA ordningen skal være en god arbeidsplass for assistentene og HMS krav skal etterleves. Dreiningen av stimuleringsstilskuddet angående opplæring av kommuneansatte, assistenter samt nye og erfarne arbeidsleder gir mulighet til å søke stimuleringsstilskudd, noe vår region mener er bra. Spesielt tenker vi da at det nå er større mulighet for erfarne ledere. Denne muligheten har tidligere vært nedprioritert da kursene er dyre og har vært vanskelig å prioritere for mange kommuner. Vi mener det med den nye ordningen har blitt et mer likeverdig tilbud for arbeidslederne.

På vegne av lederne i
helse- og omsorg i Gjøvikregionen
Anita Wiseth
Helse- og omsorgssjef
Gjøvik kommune

